

In April 1744, ging in Oostenrijk Engeland en Nederland een militaire verbond aan. Als bitter antwoord op die overeenkomst verklaarde Koning Lodewijk XV. van Frankrijk kort daarop den oorlog aan Maria-Theresia. Keizerin van Oostenrijk. De Fransche koning had het bijzonder gemunt op ons land dat dien tijd stond onder het oostenrijksch regiem. Achtereenvolgens viel de lijn der versterkingen langs de zuidergrens: Kortrijk, Meenen, Knocke Ieperen en Veurne. Op 1 Mei 1745 stonden 67.000 franschen onder de Muren van Doornik, onder geleide van den marchaalk van Saksen; den 11 Mei behaalden ze op den verbondene de zege van Fontenoy (2 Km. van Antoing). Doornik werd ingenomen en in allerhaast begon de opmarch naar Vlaanderen ter verdere verovering van de Oostenrijksche Nederlanden. Het fransche leger onder het bevel van den koning en den Marchaalk van Saksen marcheerden naar het noorden van de provincie Henegouwen. Van Flobecq bereikte het leger Opbrakel en Nederkrakel, en volgde de groote baan naar Parike en Sarderlinge, om dan een noordwaarsche omzwenking te nemen naar St. Maartens- Lierde waar de koning zijn hoofdkwartier vestigde, in het karthuizer klooster St Maartens-Bosch. Den datum der aankomst van den franschen koning in St. Maartens-Bosch kunnen we maar benaderend aangeven. Op 9 Juli verbleef reeds den koning in het kamp van Rooborst. Zeer waarschijnlijk verbleef hij bij de karthuizers einde Juni of begin Juli.

De grootste kommer van het klooster gold de militaire lasten geheven en door de indringers en door het bestuur van het land van Aalst feitelijk was de karthuizer orde van oorlogs lasten aan het fransche leger door een voorganger van Lodewijk XV. ontslagen. Op 18 Maart 1656 vaardigde Lodewijk XIV. een "de par le roy" uit waardoor hij aan gansch de inrichting van het fransche leger weten liet dat hij de karthuizers van beider geslacht op een bijzondere manier van oorlogslasten ontsloeg dit voorrecht sloeg niet enkel op de fransche klooster maar ook op de buitenlandsche gelijk waar de fransche legers doortrokken. "Soit dans nostre royaume, pais, terres et seigneureries de nostre obeissance ou hors d'icelles." deze akt mocht worden afgeschreven door den belanghebbenden mits ze door het landelijk bestuur authentiek verklaard en onderteekend werd. St Maartens- Bosch bezat er hoogst waarschijnlijk ook een, want in het dossier der kloosterarchieven vinden we een copie gewettigd door Baelmans notarius bij den raad van Brabant dagteekenend van 29 April 1656, wat op 27 November 1657 door Wolffs openbaar notarius te Leuven nog eens bekrachtigd werd. Misschien kwam deze copij in St. Maartens-Bosch terecht via het karthuizerklooster van Brussel, omdat ze

Niet is onderteeekend door een ambtenaar uit het land van Aalst.

Lodewijk XV. schikte zich naar hooger aangegeven voorrechten en verliet de priorij met de belofte een vrijstelling te sturen. Bij het verlaten van het klooster toonden de fransche officieren dat ze weinig rekening hielden met voorrechten en schadevergoeding. Een paar officieren betaalden het stroo voor de twintig paarden van den koning en trokken er van onder met de belofte dat de Mgr. Foulon de rest zou voldoen. de Socelles verzekerde den prior dat Foulon de onderhoudskosten van de paarden zou betalen, maar van den betaler was geen spoor meer te vinden. Het verblijf van den koning met zijn hoofdkwartier kostte de priorij meer dan 600 gulden schade. Het feit zelf dat Lodewijk XV in St. Maartens-Bosch inkwartierde druischte in tegen het voorrecht van 1656 dat oorspronkelijk luidt ( we geven slechts een fragment )

" Voullans gratifier et traiter favorablement les Pères Chartreux....

et leur donner en tous lieux noz marques de nostre affection particuliere en leur endroict, mesmes en les exemptant du logement et courses de noz gens de guerre, nous vous deffendons trez expressement par ces presentes signees de nostre main, de loger, ni de souffrir estre logé aucuns de noz gens de guerre dans les maisons, terres, et dependances d'icelles qui se trouveront appartenir ausdit. Chartreux et chartreuses en quelques lieux quilles soient situees soit dans nostre royaume, pais, terres et seigneureries de nostre obéissance ou hors d'icelles. " Op 9 de Juli uit het kamp van Rooborst zond de Ferrière de vrijstelling door den koning beloofd. Met de daad van den vorst werd weinig rekening gehouden: St. Maartens-Bosch hoefde leveringen voor het leger te doen gelijk iedereen. Maar de prior vond in het koninklijk gebaar een stevige steunpilaar. Deze stuurde zijn kozijn J.B. Van Hanswijck naar het hoofdkwartier van het leger dat te Aalst ingekwartierd lag, om met de Socelles den toestand te bespreken. In het antwoord van 15 Sept. sloeg de vrijstelling van levering aan het leger slechts op het klooster niet op de pachters en gold alleen voor het leveren van stroo hooi en graan. Moest de prior gedwongen worden te leveren dan zou het volstaan de vrijstellingsbewijzen te toonen, hielp dat niet dan zou de Socelles persoonlijk tusschen komen.

Het bestuur van het land van Aalst schreef voor zijn kasselrij grondbelastingen uit om de omkosten van den oorlog te dekken. Hierdoor kreeg St. Maartens-Bosch een zware slag, want in de kasselrij Aalst bezat het klooster eigendom op St. Maartens-Lierde St. Maria-Oudenhove en Smeerhebbe- Vloerseghem.

Het dossier der priorij bevat een schets van een aankla:  
Waar<sup>in</sup> de prior vrijstelling vraagt van de 2138 gulden 10 quata<sup>tards</sup> ~~arars~~ da  
en 1 denier, opgelegd als oorlogsbelasting om haar goederen in de kas  
selerij. Hij steunt zich op de ordonnantie uitgevaardigd door de Bagnol  
op 24 Dec. 1693, waardoor de priorij vrijgesteld werd van het betalen van  
2334 gulden 15 Quatards en 1 dena~~ars~~. de Socelle<sup>s</sup> betoonde zijn goeden wil,  
want op 12 de Oct. 1745 verklaarde hij dat op de 25.000 schoven de  
parochie St. Maria- Oudenhove ten laste gelegd er rekening zou gehouden  
worden met de 2442 schoven die de karthuizers hoefden te geven voor  
hooger genoemde belasting. Het bleef bij woorden . De Socelle<sup>s</sup> gedompeld  
tot over de ooren in krigsadministratie liep zich niet meer hooren.

Het fransche leger trok verder Brabant in op 20 ste Februari  
1746. Viel Brussel, Antwerpen, deelde het zelfde lot eveneens Bergen en  
Charleroi. De betrekkingen met het fransche leger waren nog niet afgebro-  
ken. Einde Nov. kwam Markies Dauvet persoonlijk naar St. Maartens-Bosch  
met een antwoord uit Parijs, want de zaak was naar de fransche hoofdstad  
verzonden waar invloedrijke personen als de hertog de Noailles en graaf  
d' Argenson zich de moeilijkheden der priorij ter harte namen. Het bezoek  
van den Markies had voor de karthuizers geen ernstige grond want men be-  
schoude<sup>de</sup> die handelwijze als fransche complimenten.

Lodewijk XV, bracht in 1747 naar Bergen-op-Zoom zijn leger  
over ter verdere verovering van 't Noorden. Maar de diplomatie stelde  
er een einde aan de vrede werd geteekend te Aken op 13 Oct. 1748, Maria-  
theresia kwam wederom in het bezit van haar ontroofde grondgebied.

Met den terugtocht der fransche troepen waren ten doode  
gedoemd alsde pogingen die St. Maartens-Bosch deed voor de vrijstelling  
van lasten en voor teruggave van reeds betaalde.

Enkele schetsen van brieven schilderen ons den ellendigen  
staat der priorij op het einde van den oorlog.) En een schets van een  
brief ( 13 Oct. 1748.) die bestemd wa<sup>s</sup> voor Mgr. de Socelle<sup>s</sup> dankt de  
prior zijn hooge weldoener alsook den koning maar het klooster weet niet  
wat aan te vangen, Men gaat den veestapel en boerderij laten varen. Be-  
leefd herinnerd de prior den franschen officier er aan dat Foulon nog  
een zware som hoefde te voldoen, die nu noodgedwongen gevraagd, goed  
van pas zou komen " Oh, que cela nous vendroit bien pour nous faire  
subsister." Aan den Maarschalk van Sassen liet den prior weten dat  
st. Maartens-Bosch ten doode was op geschreven." Nous sommes à deux pas  
de notre perte".

In zijn nieuwjaarwenschen aan Mr. de Chateau-Giron die met

de Socelles een der bijzondere vrienden der priorij, spreekt den prior ook van den ondergang van zijn klooster.

Bij het schrijven van zijn nieuwjaarswenschen aan Markies Dauvet loopt het hart van den prior over van Ontgocheling en onrust. De karthuiszres van St. Maartens-Bosch zijn in verlegenheid: "Que vos Chartreux de bois St. Martin sont aux abois " ! Het klooster leende reeds 10.000 Livres de procurator verkoopt boomen " ( alsof we bankroet waren ." binnen eenige maanden belooft de geleende som 20.000. Liv. Nederig vraegt hij of den Markies zijn invloed niet kan doen gelden bij den graaf Argenson ten gunste der beproefde priorij.

Het Oostenrijksch bestuur hervatte zijn taak in ons land en de oplossing die St. Maartens-Bosch uit Parijs verwachte bleef uit. De priorij kon niet berademen spijs de herstelde vrede, want pas was de oorlogslast van de schouders of Maria-Theresia bracht er een nieuwe voor in de plaats. Dat wordt het onderwerp van een volgend hoofdstuk.

Valère Gaublomme.

=====